

**LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO
18/2009 vp**

Valtioneuvoston kirjelmä Euroopan unionin ja Amerikan yhdysvaltojen välisestä sopimuksesta (rahaliikenteen sanomavälitystietojen luovuttaminen Yhdysvaltojen valtiovarainministeriölle terrorismin ja sen rahoittamisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi — SWIFT)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 13 päivänä lokakuuta 2009 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän Euroopan unionin ja Amerikan yhdysvaltojen välisestä sopimuksesta (rahaliikenteen sanomavälitystietojen luovuttaminen Yhdysvaltojen valtiovarainministeriölle terrorismin ja sen rahoittamisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi — SWIFT) (U 63/2009 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että lakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Lisäksi suuri valiokunta on 9 päivänä lokakuuta 2009 lähettänyt asiaa koskevan jatkokir-

jelmän 1. OM 08.10.2009 lakivaliokunnalle lausuntoa varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Leena Rantalankila ja lainsäädäntöneuvos Päivi Leino-Sandberg, oikeusministeriö
- erityisasiantuntija Kalle Kekomäki, sisäasiainministeriö.

Viitetieto

Asiaa on käsitelty aikaisemmin tunnuksella E 77/2009 vp.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Neuvoteltava sopimus

Euroopan unioni ja Amerikan yhdysvallat neuvottelevat kansainvälisestä sopimuksesta, joka koskee maksunvälitystietojen välittämistä edelleen Yhdysvaltain valtiovarainministeriön terrorismin rahoituksen jäljittämishjelmaa varten. Sopimusneuvottelujen taustalla on vuonna 2006—2007 käyty keskustelu SWIFTin (maail-

manlaajuinen pankkien välinen tiedonsiirtoverkko) yhteistyöstä Yhdysvaltain viranomaisten kanssa. SWIFT oli luovuttanut laittomasti satojentuhansien EU-kansalaisten tietoja Yhdysvaltain valtiovarainministeriön terrorismin rahoituksen jäljittämishjelmaa varten hallinnollisten määräysten nojalla. Tämä oli mahdollista siksi, että SWIFT tallensi myös EU:sta peräisin olevat tiedot USA:ssa sijaitsevaan peilijärjestel-

määnsä. Tilanne ratkaistiin vuonna 2007 EY:n tietosuojadirektiivin puitteissa niin, että USA antoi sitoumukset tietojen käsittelystä, joiden nojalla voitiin katsoa, että luovutettuja tietoja käsiteltiin tietosuojadirektiivin edellyttämällä tavalla.

SWIFT ilmoitti lokakuussa 2007 uudesta viestirakenteesta, joka on määrä ottaa käyttöön vuoden 2009 loppuun mennessä. SWIFT ilmoitti luopuvansa USA:ssa sijaitsevasta peilijärjestelmästä ja sijoittavansa kaikki EU:n sisäisiä rahansiirtoja koskevat tiedot kahteen eurooppalaiseen keskukseseen. Tällöin USA:n viranomaiset eivät enää pääse käsiksi suoraan EU:sta peräisin oleviin tietoihin. Yhteistyön jatkami-

nen edellyttää uuden sopimuksen tekemistä USA:n kanssa.

Valtioneuvoston kanta

Suomi ei ole vastustanut oikeudellisten edellytysten luomista tietojen luovuttamiselle, mikäli asiassa löytyy neuvostossa päätöksenteon edellyttämä yksimielisyys. Valtioneuvosto katsoo, että sopimuksella on varmistettava oikeusvarmuus, oikeussuojatoimet ja henkilötietojen riittävä ja asianmukainen suoja. Eduskunnalle myöhemmin toimitettavassa U-jatkokirjeessä esitellään valtioneuvoston tarkemmat kannat itse sopimusluonnokseen.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Euroopan unionin ja Amerikan yhdysvaltojen parhaillaan neuvotteleman sopimuksen tarkoituksena on mahdollistaa EU:sta peräisin olevien rahaliikenteen sanomavälitystietojen luovuttaminen USA:lle terrorismin ja sen rahoittamisen ehkäisemiseksi. Maksunvälitystietoja on tässä tarkoituksessa luovutettu USA:lle jo aikaisemminkin, mutta yhteistyötä ei enää voida jatkaa vuodesta 2007 lähtien noudatetun järjestelyn puitteissa, koska maailmanlaajuisessa pankkien välisessä tiedonsiirtoverkossa (SWIFT) on määrä ottaa vuoden 2009 loppuun mennessä käyttöön uusi viestirakenne.

Valtioneuvoston kirjelmästä ilmenee, että on katsottu, että yhteistyöstä USA:n kanssa on ol-

lut hyötyä terrorismin rahoituksen jäljittämisesä. On kuitenkin otettava huomioon, että EU:n lainsäädännössä edellytetään, että henkilötietoja voidaan siirtää EU:n ulkopuolelle vain, jos tietosuojan riittävä taso voidaan taata. Saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta korostaa sen tärkeyttä, että uudessa sopimuksessa varmistetaan oikeusvarmuus, oikeussuojatoimet sekä henkilötietojen riittävä ja asianmukainen suoja.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Janina Andersson /vihr	Jari Larikka /kok
jäs.	Esko Ahonen /kesk	Sanna Lauslahti /kok
	Kalle Jokinen /kok	Outi Mäkelä /kok
	Oiva Kaltiokumpu /kesk	Raimo Piirainen /sd
	Sampsa Kataja /kok	Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
	Krista Kiuru /sd	Tero Rönni /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila.